

καὶ ἂν ποτε προσηγήθη ὡς ὁ Ὀθωμανὸς ἔλεγεν, οὐδὲν ἕτερον ἔπραξεν ἢ νὰ προστατεύσῃ ὡς στρατιώτης τῆς πολιτείας τὸν καταπιεζόμενον, καὶ ὅτι ὁ πασσᾶς ὤφειλε μᾶλλον χάριτας εἰς τὸν θεὸν Διόνυσον, ὁ ὁποῖος ὤθησε τοὺς Βαυκαροὺς ἐκείνους νὰ γεινώσιν ὄργανον τῆς εὐτυχίας αὐτοῦ καὶ λαμπρᾶς προαγωγῆς· διότι ἐκ τοῦ κακοῦ ὡς τὰ πολλὰ τίκτεται ἀγαθόν, ἀλληλεπιδέτων τούτων ὄντων ἐν τῷ κόσμῳ καὶ τῇ φύσει τῶν πραγμάτων. Οὕτω δὲ περιποιηθεὶς πολὺ καὶ θεραπευθεὶς ὁ Ζιμβρακάκης ὑπὸ τοῦ πασσᾶ, ἀπεχωρίσθη αὐτοῦ, ἵνα μὴ συναντηθῇ αὐτῷ πλέον. Ἀνεπλόησε δὲ πράγματι εἰς τὴν μνήμην του, ὅτι λαβὼν ποτε διαταγὴν ὑπὸ τοῦ φρουράρχου καὶ στρατηγοῦ Ἀλμέϊδα νὰ πορευθῇ εἰς τὸ ἀργολικὸν πεδῖον, ἐνθα ἐστάθμευε τι ἐκ τῶν ἀτάκτων σωμάτων, καθ' οὗ ἠγέρθησαν παράπονα, ὅτι διασκεδαννύμενον ἠνώχλει τοὺς χωρικοὺς, καὶ ἐπαυκάμπτων ἐκ τῆς ἐλεγκτικῆς ἐκείνης ὑπηρεσίας, ἔπραξέ τι παραπλήσιον εἰσερχόμενος εἰς Ναύπλιον δρομαίως, ἀλλ' οὐδὲν πλέον ἐνεθυμεῖτο».

ΡΟΚΦΟΡ

Τὸ εὐτελὲς γαλλικὸν χωρίον Ῥοκφόρ ἔδωκε τὸ ὄνομά του εἰς τὸν βασιλέα τῶν τυριῶν, τὸ ἐξάκουσον Ῥοκφόρ. Τὸ χωρίον Ῥοκφόρ, κείμενον παρὰ τοὺς πρόποδας βραχώδους λόφου διατετατομένου ὑπὸ βραθειῶν χαραδρῶν, ἐφεῦρεν ἐν τοῖς φυσικοῖς ὑπογείοις αὐτοῦ τρόπον μεταποιήσεως τοῦ προστύχου προβατείου τυρίου εἰς προῖον, πρὸς τὸ ὁποῖον οὐδεὶς ἄλλος τρόπος κατασκευῆς δύναται νὰ ἐξισωθῇ. Κατορθοῦται δὲ τοῦτο διὰ τῆς ἐκθέσεως τοῦ τυρίου εἰς τὸ βρεῦμα τοῦ ψυχροῦ ἀέρος, ὅστις διέρχεται διὰ τῶν ὑπογείων τούτων. Εἰς ἀνακάλυψιν δὲ τῆς διαρκοῦς αἰτίας τοῦ ψυχροῦ τοῦ ὑπάρχοντος πάντοτε ἐν τοῖς ὑπογείοις, συνετέλεσε βαθεῖα μελέτη τῆς γεωλογικῆς συστάσεως τοῦ Ῥοκφόρ καὶ τῶν γενομένων ἐν αὐτῷ φυσικῶν ἀλλοιώσεων.

Μεγάλη καταβύθισις τῶν ἐπάνω τιτανωδῶν στρώματων τοῦ ὄρους συνέβη, καταπληρώσασα τὸ ἥμισυ σχεδὸν αὐτοῦ. Οἱ ἀργιλλώδεις ὄγκοι, ἐφ' ὧν ἐπεκάθητο τὰ ἀνωτέρω στρώματα, κατακλυσθέντες ὑπὸ τῶν ὑδάτων καθ' ὅλην αὐτῶν τὴν ἔκτασιν, κατέρρουσαν πρὸς τὸ μέρος τῆς κοιλάδος συμπαρασύραντες καὶ τὰ στρώματα ταῦτα. Αἱ κατασυντριβεῖσαι στοιβάδες ἀνατραπεῖσαι καὶ συσσωρευθεῖσαι ἐπ' ἀλλήλας κατὰ πελωρίους ὄγκους, καὶ σχηματίσασαι πολυαριθμοὺς κοιλότητας, ἀπετέλεσαν νέον ἀνώμαλον ἔδαφος. Ἐπὶ τοῦ ἐδάφους λοιπὸν τούτου ὑπάρχουσι τὰ ὑπόγεια τοῦ Ῥοκφόρ, εἰς τὰ ὁποῖα εἰσβάλλουσιν αἱ βραγᾶδες τῶν κοιλοτήτων τούτων.

Εὐκολον εἶνε νὰ ἐξηγήσωμεν τί συμβαίνει ἐν τοῖς ὑπογείοις τούτοις. Ὁ ἐν αὐτοῖς περιεχόμενος ἀήρ, ψυχρότερος καὶ πυκνότερος τοῦ ἐξωτερικοῦ, κινεῖται ἀδιαλείπτως, κατὰ λόγον τῆς δι-

αφορᾶς ταύτης τῆς θερμοκρασίας. Ἐξερχόμενος δὲ διὰ τῶν κατωτέρων ὀπῶν τῶν ὑπογείων, ἀντικαθίσταται βαθμηδὸν ὑπὸ τοῦ ἐξωθεν εἰσερχομένου θερμότερου ἀέρος διὰ τῶν ἀνωτέρων στρώματων· καὶ ἐπειδὴ κατὰ τὸν δρόμον του τοῦτον ὁ ἀήρ ἐφάπτεται τῶν ὑγρῶν παρεῖων τῶν βράχων καὶ τοῦ ὕδατος, ὅπερ περιέχουσι τὰ ἀργιλλώδη στρώματα, ἀφαιρεῖ μέρος τοῦ ὕδατος τούτου, ἀποβάλλων μέρος τοῦ θερμογόνου του, ὥστε ἐξέρχεται ὀλιγώτερον θερμὸς καὶ πλειότερον ὑγρὸς, κατὰ λόγον τῆς ἀποστάσεως καὶ τῆς βαθύτητος ἣν διέτρεξε, καὶ τῶν ὑγρῶν ἐπιφανειῶν ὧν ἤψατο. Ἡ δὲ κίνησις αὕτη τοῦ ἀέρος εἶνε κατὰ τοσοῦτον ὀλιγώτερον ζωηρά, καθ' ὅσον ἡ ἐξωτερικὴ θερμοκρασία εἶνε ὑψωμένη. Βεβαίως δὲ τῷ ὄντι ὅτι ὀπόταν πνέη νότιος ἄνεμος, τὸ βρεῦμα εἶνε ἥττον ἐπαισθητὸν καὶ μᾶλλον δροσερόν. Ὁ ἀήρ εὐρίσκειται ἀφ' ἐνὸς μὲν ἀραιότερος, ἀφ' ἑτέρου δὲ πυκνότερος, καὶ ἐπειδὴ περιέχει πλειότερον θερμογόνον κατὰ τὴν εἴσοδόν του, δύναται νὰ κορεσθῇ μείζονος ποσότητος ὑγρασίας, διερχόμενος τὰς βαθείας ἐκείνας κοιλότητας.

Δὲν εἶνε δὲ τῆς αὐτῆς ἡλικίας πάντα τὰ ὑπόγεια τοῦ Ῥοκφόρ. Ἐν ἀρχῇ ἦσαν ἀκανόνιστοι κοιλάδες, ὧν μόνον ἐχρειάσθη νὰ κανονίσωσι τοὺς τοίχους καὶ τοὺς θόλους. Βραδύτερον θέλοντες νὰ αὐξήσωσι τὸν ἀριθμὸν τῶν ὑπογείων, ἀνέσκαψαν τὰς κοιλότητας δι' ἀνθρωπίνων χειρῶν καὶ διὰ τῆς πυρίτιδος. Αἱ βραγᾶδες αἱ ἐκβάλλουσαι εἰς τὰ ὑπόγεια ἐπλατύνθησαν καὶ ἡ τέχνη κατώρθωσε νὰ ἐξαγάγῃ ἐκ τῶν νέων ὑπογείων τὰ βρεῦματα τοῦ ψυχροῦ ἀέρος καὶ νὰ τὰ γεμίσῃ δι' ἀτμοσφαιρας καταλλήλου εἰς τὴν πρέπουσαν ζύμωσιν τοῦ τυρίου τοῦ Ῥοκφόρ.

Ἡ θερμοκρασία δὲν εἶνε πάντοτε ἀκριβῶς ἡ αὐτὴ καθ' ἅπαντα τὰ ὑπόγεια, διότι ἄλλων μὲν ἡ θερμοκρασία ὅτε ἀνοίγονται αἱ ὀπαὶ εἶνε πέντε βαθμῶν ἑκατομβάθμου, ἄλλων δὲ μέχρι δέκα. Οἱ δύο οὗτοι ἀριθμοὶ εἶνε τὰ δύο ὄρια τῆς θερμοκρασίας· διότι ἐὰν μὲν ἦτο κατωτέρα, δὲν θὰ ἐγένετο χημικὴ ἀνάλυσις, ἐὰν δὲ ἦτο ἀνωτέρα, θὰ συνέβαινε ζύμωσις καλιακὴ ἢ δυσώδης.

Ἐκαστὸν ὑπόγειον διαίρεται εἰς πέντε ἀλλεπάλληλα χωρίσματα ἢ πατώματα ἔχοντα ὕψος 2 1]2 μέτρων, καὶ διαιρούμενα εἰς μικρὰ δωμάτια περιέχοντα ἕκαστον θήκην πεντάβαθμον ζυλίνην πλάτους δύο μέτρων. Εἶνε δὲ αἱ διαστάσεις τῶν δωματίων οὕτω πως ἐρρυθμισμένα, ὥστε ἡ ἐργαζομένη (διότι γυναῖκες εἶνε αἱ ἐργαζόμεναι) ἀναβαίνουσα ἐπὶ τῆς ἔδρας τῆς νὰ δύναται εὐκόλως νὰ τοποθετῇ ἢ νὰ λαμβάνῃ τὰ τυρία ἀπὸ τοῦ ἀνωτάτου μέρους τῆς τυροθήκης. Ἡ ἐπὶ τοῦ βράχου στηριζομένη πλευρὰ τοῦ ὑπογείου ἀφίεται γυμνὴ ὡς καὶ αἱ πλάγαι, ἐὰν τὸ συγχωρῶσιν ἡ φύσις καὶ ἡ διάθεσις τοῦ ἐδάφους. Ἡ δ' ἀντίθετος πρὸς τὸν βράχον πλευρὰ εἶν' ἐκτισμένη τοίχος.

Αἱ ἐργάτιδες διανευμέναι ἀνὰ τρεῖς ἢ τέσσα-

ρας εις ἕκαστον χώρισμα ἐργάζονται καθήμεναι καὶ φωτιζόμεναι ὑπὸ μικροῦ λύχνου κρεμαμένου πλησίον των. Καὶ ἄλλαι μὲν ἀποξέουσι τὴν ἐπιφανείαν τῶν τυριῶν, ἄλλαι δὲ τὰ τοποθετοῦσιν ἐπὶ τῶν θέσεων, ἄλλαι δὲ ἀναβαίνουνσαι καὶ καταβαίνουνσαι εἰς τὸ ὑπόγειον καταβιβάζουσι τὰ χλωρὰ τυρία ἢ ἀναβιβάζουσι τὰ ὠριμάσαντα καὶ ἔτοιμα ὄντα νὰ δοθῶσιν εἰς τὸ ἐμπόριον. Τὰ χλωρὰ τυρία, ἀφ' οὗ καταβιβάσθωσιν εἰς τὸ ὑπόγειον, ἀποτίθενται ἐπὶ τῶν θέσεων εἰς στήλας ἀνὰ τρία. Μετὰ δεκτῶ δὲ ἡμέρας τίθενται ὄρθια, ἀφινόμενον μεταξύ αὐτῶν ἱκανοῦ διαστήματος χάριν τῆς κυκλοφορίας τοῦ ἀέρος, καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας φύεται ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν τυριῶν τὸ λεγόμενον *γένειον* ἢ *χνοῦς*. Ὁ χνοῦς δὲ οὗτος, ὅστις πρέπει νὰ εἶνε λευκότατος ὡσεὶ χιῶν, πυκνὸς καὶ ὀλίγον ὑγρὸς, εἶνε τὸ γνώρισμα καὶ τῆς καλῆς ποιότητος τοῦ τυρίου καὶ τῆς ἀρετῆς τοῦ ὑπογείου. Ἀποξέεται διὰ καταλλήλου ὄργανου ὁ χνοῦς ἀνὰ πᾶσαν ὀγδόην ἡμέραν, ἕως οὗ ὠριμάσῃσι τὰ τυρία καὶ καλυφθῶσιν ὑπὸ λευκοφαίου λιπαροῦς οὐσίας, ἧτις καὶ αὐτὴ ἀποξέεται.

Ἀφ' οὗ δὲ τὰ τυρία μείνωσι τριάκοντα ἢ τεσσαράκοντα ἡμέρας ἐν τοῖς ὑπογείοις, ἐκλέγονται ἐκαστοτε τὰ ὠριμώτερα καὶ ἀποστέλλονται πρὸς πώλησιν. Σημειωτέον δ' ὅτι τὰ κατασκευασθέντα κατὰ τοὺς πρώτους μῆνας δὲν εἶνε κατάλληλα νὰ διατηρηθῶσι καὶ δι' ἄλλους μὲν λόγους, μάλιστα δὲ διὰ τὴν θερμότητα τῆς ὥρας τοῦ ἔτους. Τὰ τῶν τελευταίων δὲ μηνῶν, ἅτινα μένουσιν ἐν τῷ ὑπογείῳ πλειότερον χρόνον, εἶνε τὰ ἄριστα καὶ τὰ μάλιστα περιζήτητα.

Ἡ δὲ καθ' ἑβδομάδα γινομένη ἀπόξεσις τῶν τυριῶν σκοπὸν ἔχει νὰ διευκολύνῃ τὴν συνάφειαν τοῦ τυρίου καὶ τοῦ δροσεροῦ ἀέρος τοῦ ὑπογείου· ἐπ' ἐσχάτων δὲ πρὸς αὐξήσιν τῆς συναφείας ταύτης εἰσάγαγον τὸ κέντημα διὰ μακρᾶς βελόνης, ἣν ἐμπήγουσιν εἰς πολλὰ μέρη τῆς ἐπιφανείας τοῦ τυρίου ἀπ' ἄκρου ἕως ἄκρου, καὶ οὕτω πως εἰσέρχεται ὁ ἀήρ διὰ τῶν σχηματιζομένων ὀπῶν. Παράγεται δὲ ὀξύανθραξ, ὅστις εἶνε ἡ αἰτία τῶν πρασίνων κοιλοτήτων τῶν παρατηρουμένων ἐν τῷ τυρίῳ. Ἐν ᾧ δὲ γίνονται πᾶσαι αἱ ἀνωτέρω μνημονευθεῖσαι μεταβολαί, ἀναπτύσσεται ἀνεπαισθήτως τὸ κυανοποικίλον ἐκεῖνο χρῶμα, προῖδὸν βλαστήσεως κρυπτογυμικῆς τοῦ καλουμένου *Penicillium glaucum*, οὗ τὰ σπερμάτια ἀπετέθησαν ἐν τῷ τυρίῳ μετὰ τῆς κόνεως τοῦ εὐρωπιῶντος ἄρτου.

Ἀρχαιοτάτη εἶνε ἡ συνήθεια τοῦ κατασκευάζειν τὰ τυρία ἐν τοῖς ὑπογείοις τοῦ Ῥοκφόρ, ὡς φαίνεται ἐκ τινος παλαιοῦ ἐγγράφου, λέγοντος ὅτι τῷ 1070 ἄνθρωπός τις Φλοτάρ Δεκονοῦς, κληροδοτήσας γαίαν εἰς τινὰ Μονήν, συγκατηρίθμει μεταξύ τῆς προσόδου αὐτῶν δύο τυρία, ἅτινα ὤφειλε νὰ δίδῃ εἰς αὐτὸν ἕκαστον ὑπόγειον τοῦ χωρίου Ῥοκφόρ. Τῷ δὲ 1550 διάταγμα τοῦ κοι-

νοβουλίου τῆς Θολώσης παρέχει εἰς τὸ Ῥοκφόρ τὸ προνόμιον τῆς κατασκευῆς τοῦ τυρίου τοῦ λεγομένου Ῥοκφόρ, καὶ ἐπιβάλλει πρόστιμον ἐξ λιβρών τὸν στατήρα εἰς πάντα φωραθησόμενον ὅτι κατασκεύασε τοιοῦτον ἔξω τοῦ χωρίου Ῥοκφόρ.

Ἐκ τῶν κατωτέρω ἀριθμῶν φαίνεται ἡ βαθμιαία πρόοδος τῶν προϊόντων τῶν ὑπογείων τοῦ Ῥοκφόρ.

Τῷ 1800	παρήχθησαν	250,000	χιλιογρ. τυρίου.
Τῷ 1820	»	»	300,000
Τῷ 1840	»	»	750,000
Τῷ 1860	»	»	2,700,000
Τῷ 1870	»	»	3,600,000
Τῷ 1873	»	»	4,000,000

Ἐάν δὲ ὑπολογίσωμεν τὴν ἐλάττωσιν τοῦ βάρους 23 τοῖς 100, βλέπομεν ὅτι 3,000,000 χιλιογράμμων τυρίου ἐξαποστέλλονται κατ' ἔτος εἰς τὸ ἐμπόριον καθ' ἅπασαν τὴν ὑφήλιον ἐκ τῶν ὑπογείων τοῦ μικροῦ Ῥοκφόρ γινομένης κινήσεως κεφαλαίου 20,000,000 φράγκων. **Π

Ἱστορικόν

ΤῶΝ ΥΞΕΛΩΝ ΤῶΝ ΠΑΡΑΘΥΡῶΝ

[Ἐκ τοῦ συγγράμματος τοῦ A. Sauzay «La Verrierie»].

Ἡ συνήθεια τῆς χρήσεως τῶν ὑέλων πρὸς προφύλαξιν τῶν οἰκιῶν ἀνέρχεται ἄρα γε εἰς ἐποχὴν ἀόριστον, ἢ μήπως, ὡς πολλοὶ ἐτι καὶ νῦν φρονοῦσιν, εἶναι ἐφευρέσεις σχετικῶς νεωτέρα; Ἐν τῇ ἀφηγήσει, ἣν ὁ Ἰουδαῖος Φίλων κατὰ τὴν πρὸς τὸν Καλλιγούλαν πρεσβείαν αὐτοῦ ἐποιήσατο, ὑπάρχουσιν ἐκφράσεις, αἵτινες θεωροῦνται ὡς ὑπαινισσόμεναι τὴν χρῆσιν τῆς ὑέλου, αὐτὸς δ' ὁ Σενέκας βεβαιοῖ ἐν τῇ 90ῃ ἐπιστολῇ του, ὅτι ἡ ὑέλος ἐφευρέθη ἐπὶ τῆς ἐποχῆς του. Τοῦτο ἀπεκρούετο ὑπὸ τῶν νεωτέρων σοφῶν, μὴ παραδεχομένων ὅτι ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἐγένετο οἷα σήμερον χρῆσις τῆς ὑέλου, εἰς ἔμφραξιν τῶν παραθύρων, μόνος δ' ὁ Winckelmann ἀντεῖπεν εἰς αὐτοὺς, κηρυχθεὶς ὑπὲρ τῆς ἀρχαίας τῆς ὑέλου ἐφευρέσεως. Ἐκ τούτου προήλθον συζητήσεις μεταξύ αὐτοῦ καὶ τῶν ἀντιδοξούντων, αἵτινες ὅμως εἰς οὐδεμίαν ἐφάνοντο ὅτι ἐμελλον νὰ ἀπολιθῶσι διαφώτισιν τοῦ πράγματος, ὅτε περίστασις τις ἤλθεν ἀπροσδοκῆτως νὰ δώσῃ πέραν εἰς τὰς ἀμφισβητήσεις, λύουσα ὀριστικῶς τὸ ζήτημα. Ἡ περίστασις δ' αὕτη εἶνε ἡ ἀνακάλυψις ὑέλων κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς τῆς Πομπηίας, αἵτινες εὐρέθησαν διατηρούμεναι ἐτι ἐν τοῖς ὄρειχαλκίνοις αὐτῶν πλασίσις, ἅτινα ἀπὸ δέκα ἡδὲ αἰῶνων ἔκειντο τεθαμμένα ὑπὸ τὴν γῆν.

Ὁ ἀρχιτέκτων Mazois ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ «Τὰ ἐρεῖπια τῆς Πομπηίας» βεβαιοῖ ὅτι αἱ ὑέλοι αὗται εἶχον πλάτος 0μ.,50 καὶ ὕψος 0μ.,72, τὸ δὲ βάρος αὐτῶν ἦτο ἀπὸ 5 ἕως 6 χιλιόγραμμα.

Εἶναι δυνατὸν νὰ πιστεύσῃ τις ὅτι ἡ τόσον ὠφέλιμος τῆς ὑέλου χρῆσις, τῇ βοήθειᾳ τῆς ἀ-